

CÁCH LỰA CHỌN DẪN CHỨNG CHO BÀI VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

1. Những điểm cần lưu ý

**** Về số lượng dẫn chứng***

Việc lấy dẫn chứng cho một bài văn nghị luận xã hội có vai trò vô cùng quan trọng, kể cả nghị luận xã hội về một tư tưởng đạo lý hay nghị luận xã hội về một hiện tượng đời sống. Dẫn chứng đóng vai trò là “chất sống”, mang lại sự thuyết phục cũng như tính sinh động và hấp dẫn cho bài văn.

**** Về việc phân bố dẫn chứng phù hợp***

Thông thường, với mỗi luận điểm, lí lẽ chúng ta sẽ lấy dẫn chứng để làm sáng tỏ cho luận điểm đó. Tuy nhiên nếu không lựa chọn đúng lí lẽ cần đưa và phân tích sâu dẫn chứng thì sẽ làm bài viết bị mờ nhòe hoặc đi sai trọng điểm. Do đó cần lựa chọn và phân bố dẫn chứng trong toàn bài văn một cách hợp lí, đúng trọng tâm, trọng điểm. Trong cấu trúc một bài văn nghị luận xã hội không phải phần nào cũng cần đưa dẫn chứng, nhất là đối với nghị luận xã hội về một hiện tượng đời sống, chúng ta chỉ cần đưa nhiều dẫn chứng vào phần thực trạng. Còn đối với bài nghị luận về tư tưởng đạo lí, phần phân tích đòi hỏi phải có dẫn chứng đi kèm.

**** Những dẫn chứng mang tính thuyết phục cao***

Trước hết, dẫn chứng đưa vào bài văn phải là những nhân vật, sự việc, hiện tượng tiêu biểu trong xã hội. Đó có thể là những vấn đề nổi cộm, đang được đông đảo mọi người quan tâm như: bạo lực gia đình, ô nhiễm môi trường...(đối với bài nghị luận xã hội về một hiện tượng đời sống). Cũng có thể là các nhân vật lịch sử, những người được nhiều người biết đến (Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nick Vujicic...)

Thứ hai, dẫn chứng đưa vào bài văn phải phù hợp với lí lẽ dẫn chứng mà nó làm sáng tỏ. Không thể trình bày lí lẽ, luận điểm một đằng rồi lại đưa dẫn chứng một nẻo.

**** Một số lỗi thường gặp khi đưa dẫn chứng***

- Đưa quá ít hoặc quá nhiều dẫn chứng cho bài văn dẫn đến tình trạng bài văn thiếu thuyết phục hoặc bị loãng.

- Lấy dẫn chứng nhưng không phân tích dẫn chứng, điều này dẫn đến việc dẫn chứng không phát huy được hiệu quả.

- Lấy dẫn chứng không cân đối, có những luận điểm có đến hai hoặc ba dẫn chứng nhưng có luận điểm lại chẳng có dẫn chứng nào dẫn đến bài văn thiếu hài hòa, mất cân đối.

- Lấy dẫn chứng một cách chung chung, không tiêu biểu, nổi bật, sáo rỗng hoặc không liên quan đến vấn đề trình bày.

2. Những yêu cầu khi lựa chọn dẫn chứng cho bài văn nghị xã hội

a. Dẫn chứng phải cụ thể, xác thực

Một đề văn nghị luận bao giờ cũng hướng người đọc tới một sự vật, hiện tượng xung quanh ta. Vì vậy khi chọn các dẫn chứng minh họa cho một quan điểm cá nhân

thì người viết buộc phải nắm được quy tắc là “nói có sách, mách có chứng” và dẫn chứng đó phải hết sức gần gũi và thiết thực.

b. Dẫn chứng phải nổi bật

Đề văn nghị luận luôn tìm kiếm quan điểm ở góc độ công dân đối với những vấn đề nổi cộm của xã hội đặc biệt là những bài văn nghị luận về hiện tượng đời sống. Thay vì tìm những dẫn chứng từ trong thời chiến tranh hay trong quá khứ xa xăm thì học sinh nên lựa chọn những dẫn chứng cụ thể đang được cộng đồng quan tâm, là điểm nóng của xã hội.

c. Dẫn chứng cũng cần thêm sự phân tích

Mỗi một sự vật, hiện tượng đều có các góc nhìn, khía cạnh khác nhau tùy theo quan điểm đánh giá của mỗi người. Một bài viết ghi điểm là sự thống nhất về tư duy, quan điểm và sử dụng nhiều phương pháp phân tích để minh chứng cho tư duy, quan điểm đó. Đừng liệt kê ra nhiều dẫn chứng rồi để đấy, hãy cho người đọc biết bạn nghĩ gì về sự vật, hiện tượng cụ thể bạn đưa ra. Nói cách khác là hãy phân tích bằng quan điểm cá nhân đối với các dẫn chứng đưa ra nhưng nhất định phải bám sát yêu cầu của đề bài.

Sự phân tích dẫn chứng cho thấy người viết có một sự sâu sắc nhất định về vấn đề được nói tới.

d. Dẫn chứng hay cho bài văn nghị luận xã hội thì không được viết tràn lan

Một thực trạng thường gặp của các em trong các bài nghị luận xã hội là tham kiến thức, phô dẫn chứng. Các em thường kể ra một loạt các dẫn chứng đông - tây - kim - cổ để thể hiện một “bầu trời hiểu biết” nhưng không biết rằng điều đó trở thành điểm trừ trong bài văn nghị luận khi chằng động lại điều gì đối với người đọc cả. Hãy sáng suốt điểm tên một vài dẫn chứng tiêu biểu mà theo đó chỉ cần là một dẫn chứng ở Thế giới và Việt Nam, hoặc một dẫn chứng trong quá khứ và hiện tại để có sự đối sánh và tính toàn diện.

e. Hạn chế lấy dẫn chứng văn học

Những tác phẩm văn học rất giàu giá trị nhận thức, giá trị giáo dục và giá trị thẩm mỹ nhưng nó không thật là hay ho khi các em đưa chị Dậu, anh Pha hay Chí Phèo vào một bài văn NLXH. Nó là sự minh chứng đơn điệu và không thuyết phục đối với một dạng đề liên quan đến cuộc sống hiện tại của chúng ta.

3. Một số nhóm dẫn chứng tiêu biểu

a. Nghị lực sống

- **Nick Vujicic**, diễn giả nổi tiếng sinh ra thiếu hai tay, hai chân, nhưng anh đã vượt qua trở ngại bệnh tật, tốt nghiệp Đại học Tài chính năm 21 tuổi, trở thành nhà diễn thuyết nổi tiếng và truyền cảm hứng tới 3 triệu người trên thế giới. Anh nổi tiếng với phương châm “*Cuộc sống không giới hạn*”.

- **Lê Thanh Thúy**, cô gái lạc quan, yêu đời với nụ cười hoa hướng dương, đối mặt với căn bệnh ung thư và cái chết, vẫn mạnh mẽ, sống có ích. Cô đã lập nên quỹ “*Ước mơ của Thúy*” để giúp đỡ các bệnh nhân ung thư khác. Tuy Thúy đã mất đi nhưng ước nguyện cao đẹp của chị vẫn còn mãi với cuộc đời, hàng “*Ngày hội Hoa hướng dương*”, viết tiếp ước mơ của Thúy, vẫn được tổ chức, thu hút sự tham gia đông đảo của mọi người, đặc biệt là giới trẻ.

- **Kito Aya**, cô nữ sinh Nhật Bản phải đối mặt với bệnh thoái dây sống tiểu não, đã dũng cảm và mạnh mẽ để sống những ngày trọn vẹn, yêu thương bên mọi người. Cô tâm sự: *“Có những người mà sự tồn tại của họ giống như không khí, êm dịu, nhẹ nhàng, chỉ khi họ mất đi người ta mới nhận ra họ quan trọng nhường nào. Mình muốn trở thành một sự tồn tại như thế”*. Cuốn nhật kí *Một lít nước mắt* của cô đầy nghị lực và cảm động, đã truyền thông điệp mạnh mẽ về giá trị của cuộc sống. Đến tận cuối đời, Aya vẫn giữ trọn niềm tin yêu của mình với cuộc đời, với mọi người. Cuốn nhật kí của cô kết thúc bằng dòng chữ: *“Cảm ơn”*.

- **Hiệp sĩ công nghệ thông tin Nguyễn Công Hùng**: Với cơ thể chỉ khoảng 20 kg, nhưng có sự thông minh và nghị lực sống phi thường, năm 2003, Công Hùng đã đứng ra mở một trung tâm tin học dành cho người có hoàn cảnh như mình. Trung tâm của Công Hùng đã giúp nhiều người khuyết tật tại Nghệ An xóa bỏ mặc cảm, mở ra cơ hội việc làm và tương lai tươi sáng hơn cho họ. Năm 2006, anh được Trung ương Đoàn bầu chọn là 1 trong 10 gương mặt trẻ tiêu biểu toàn quốc, được gọi “Hiệp sĩ công nghệ thông tin”.

- **Stephen William Hawking**: là nhà vật lý người Anh, là “ông hoàng” vật lý lý thuyết của thế giới. Hawking mắc bệnh thần kinh có tên Lou Gehrig, khiến ông gần như mất hết khả năng cử động. Sau đó, ông phẫu thuật cắt khí quản và không thể nói chuyện bình thường. Ông luôn gắn chặt với chiếc xe lăn, chỉ có thể nói được qua một thiết bị tổng hợp tiếng gắn với một máy tính mà ông gõ chữ vào đó. Hawking hiện là Giáo sư Lucasian, chức danh dành cho Giáo sư Toán học của Đại học Cambridge. Từng đảm nhiệm vị trí này là những nhà khoa học xuất chúng như Isaac Newton và Paul Dirac. Ông có những bài học sâu sắc cho giới trẻ: *“Một là, hãy nhớ nhìn lên các vì sao và đừng nhìn xuống chân của mình. Hai là, không bao giờ từ bỏ làm việc. Làm việc sẽ giúp con cảm thấy có ý nghĩa và mục đích. Cuộc sống sẽ trở nên trống rỗng nếu không có công việc. Ba là, nếu con đủ may mắn để tìm thấy tình yêu, hãy nhớ rằng mình có nó và đừng để nó vượt mất khỏi tầm tay”*.

- **Helen Keller** (27/6/1880 - 01/6/1968): là một nhà văn, nhà hoạt động xã hội mù, điếc người Mỹ. Bà là người mù điếc đầu tiên trên thế giới tốt nghiệp một trường cao đẳng. Tuy sống trong thế giới không ánh sáng, không âm thanh nhưng Keller vẫn là một phụ nữ tràn đầy tinh thần lạc quan, thiết tha yêu cuộc sống. Trong Thế chiến thứ I và thứ II, bà đến hơn 70 bệnh viện để an ủi bệnh nhân, động viên họ. Bà dành trọn cuộc đời cho Hội người mù Mỹ. Bài học mà Keller rút ra: *“Lạc quan là niềm tin dẫn tới thành tựu. Bạn chẳng thể làm được điều gì mà thiếu đi hy vọng và sự tự tin”*.

b. Sự dũng cảm

- **Malala Yousafzai**, được biết đến với hoạt động nữ quyền của mình, đặc biệt tại thung lũng Swat, nơi Taliban đã từng cấm nữ giới đi học. Bất chấp sự uy hiếp của tổ chức khủng bố, Malala vẫn mạnh mẽ đấu tranh đòi quyền đi học cho các em gái nơi cô sinh sống. Malala trở thành người trẻ tuổi nhất nhận giải Nobel Hòa Bình. Bài phát biểu của cô tại lễ trao giải rất ấn tượng: *“Bất kể con người ta mang màu da gì, nói tiếng gì và theo tôn giáo gì, chúng ta nên coi nhau là những con người và tôn trọng lẫn nhau, đấu tranh vì quyền của chúng ta, vì quyền của trẻ em, quyền của phụ nữ và quyền của tất cả mọi người.”*

- **Nguyễn Văn Nam** (học sinh lớp 12T7, trường THPT Đô Lương 1, Nghệ An). Khi đi ngang qua sông Lam thấy nhóm học sinh chơi với giữa dòng nước, nam sinh không hề đắn đo mà nhanh chóng lao xuống cứu người. Sau khi đã cứu được 4 em học

sinh vào bờ, Nam thấy vẫn còn một em đang dần bị ngạt nước, cậu bạn đã dùng hết sức lực giúp em nhỏ được vào bờ. Nhưng tiếc thay, chàng trai trẻ đã bị kiệt sức rồi dần bị nước cuốn trôi.

c. Tha thứ và chuộc lỗi

- Thay vì trừng phạt những kẻ bại trận (Liên minh miền Nam ủng hộ chế độ nô lệ), trong buổi lễ sau khi cuộc nội chiến Mỹ kết thúc, **Abraham Lincoln** đã phát biểu: *“Chúng tôi không ác tâm với bất kỳ ai, hãy để chúng tôi nỗ lực làm trọn công việc của mình để hàn gắn đất nước.”*

- **Phan Thị Kim Phúc**, “*em bé Napalm*” trong bức ảnh gây chấn động thế giới về chiến tranh Việt Nam, đã phải chịu những vết thương sâu sắc cả về thể xác lẫn tinh thần. Khi trưởng thành, Kim Phúc đã tha thứ cho những người ở bên kia chiến tuyến, những kẻ đã trực tiếp gây ra những nỗi đau cho cô. Kim Phúc nói: *“Sự tha thứ giải thoát tôi khỏi lòng thù hận. Vẫn còn nhiều vết sẹo trên thân thể tôi, và sự đau đớn vẫn kéo dài trong nhiều ngày, nhưng tâm tôi nay đã được an lành.”*

- **John Wast**, cựu binh Mỹ, sau cuộc chiến đã mang trả lại kỉ vật cho gia đình liệt sĩ Bùi Đức Hưng, người lính Bắc Việt đối đầu với ông năm xưa. Khi đó, cánh chim bồ câu được khắc khéo léo ở mặt trong chiếc mũ lưỡi chỏ vết đạn ấy làm ông giật mình, nhận ra tình yêu hòa bình lớn lao trong lòng người lính bên kia chiến tuyến. Suốt 46 năm qua, cựu binh Mỹ đặt kỷ vật chiến trường ấy trên kệ sách và coi như lời nhắc về giá trị của hòa bình, cho đến khi trao trả lại cho gia đình liệt sĩ Hưng, như một lời tạ tội.

- **Alfred Nobel**, nhà khoa học lỗi lạc, người chế ra thuốc nổ, về cuối đời đã rất ân hận vì phát minh của mình được sử dụng trong chiến tranh, mang lại nhiều đau thương, mất mát cho nhân loại. Do đó, trong di chúc của mình, Nobel đã dành toàn bộ tài sản của mình thành lập giải Nobel để tôn vinh những đóng góp khoa học cho nhân loại, như một cách chuộc lại lỗi lầm của mình.

d. Trung thực - thiếu trung thực

- Theo Sách Trắng về hiện trạng du học sinh Trung Quốc tại Mỹ của tổ chức giáo dục WholeRen, có khoảng 8.000 du học sinh Trung Quốc bị đuổi học ở Mỹ trong năm 2014.

- Ở Ấn Độ, hàng trăm phụ huynh ném tài liệu vào phòng thi cho con khiến các nhà chức trách đau đầu. Đây là hậu quả của việc học không thực chất, của áp lực xã hội lên bằng cấp cá nhân.

- Chàng sinh viên **Lê Doãn Ý** (23 tuổi, Đại học Mở Hà Nội tại Đà Nẵng), nhặt được và trả lại hơn 1,3 tỷ đồng cho người mất. Ý tâm sự: *“Nhặt được tài sản thì trả lại người đánh mất chứ có chi mô. Nhưng được nhiều người khen, em rất vui và lấy đó làm động lực để sống tốt hơn”.*

- **Abraham Lincoln** luôn được tôn vinh bởi đức tính trung thực của mình. Trong thư gửi thầy giáo của con mình, ông đã viết: *“Xin thầy hãy dạy cho cháu biết rằng một đồng đôla kiếm được do công sức lao động của mình bỏ ra còn quý giá hơn nhiều so với 5 đôla nhặt được trên hè phố...”*

- **George Washington** khi 6 tuổi đã vô tình chặt gãy cây anh đào mà bố ông yêu thích. Thấy bố rất tức giận, Washington vô cùng hoảng sợ, trước câu hỏi của cha, sau một thoáng lưỡng lự ông khóc òa: *“Con không thể nói dối, cha biết con không thể*

nói dối! Con đã chặt cây bằng chiếc rìu nhỏ của con”. Đức tính trung thực làm nên nhân cách lớn, Washington chính là vị tổng thống đầu tiên, khai sinh ra Hợp chủng quốc Hoa Kỳ.

- **Chu Văn An** (1292 - 1370), nhà nho, nhà hiền triết, nhà sư phạm mẫu mực cuối đời Trần, nổi tiếng cương trực, không cầu danh lợi. Ra làm quan vào thời vua Trần Dụ Tông (đầu thế kỉ XIV), chính sự suy đồi, nịnh thần lũng đoạn, ông dâng sớ xin chém 7 nịnh thần (thất trăm sớ) nhưng không được chấp thuận. Ông treo ấn, từ quan về quê dạy học, soạn sách. Ông không vì học trò làm quan to mà dựa dẫm, luôn thẳng thắn phê bình những học trò thiếu lễ độ.

e. Giữ chữ tín

- Vua Lỗ sai **Nhạc Chính Tử** đem chiếc đỉnh giả dâng cho vua Tề, Nhạc Chính Tử nhất mực từ chối. Nhạc Chính Tử nói: *“Nhà vua quý cái đỉnh ấy thế nào thì tôi quý cái đức tin của tôi như thế”*. Sau vua Lỗ phải đưa đỉnh thật Nhạc Chính Tử mới chịu đi.

- **Quý Trát**, con vua nước Ngô, đi công cán các nước. Khi qua nước Tù vào thăm vua Tù. Thấy Quý Trát có thanh gươm báu, vua Tù muốn xin nhưng không dám nói. Quý Trát nhận ra và trong bụng có ý muốn cho, nhưng vì công việc còn đang dở dang nên chưa tiện dâng gươm cho vua Tù được. Trên đường về từ nước Tần qua đến nước Tù thì vua Tù đã mất. Quý Trát không biết làm sao hơn, đành ra thăm mộ và treo gươm vào một cành cây bên cạnh mộ vua Tù, rồi mới trở về nước Ngô.

f. Lòng nhân ái

- Chuyện kể rằng **Lê Hữu Trác** chữa cho một cậu bé con nhà thuyền chài nghèo bị mắc bệnh đậu mùa rất nặng, người bốc lên mùi xú uế, mỗi khi khám bệnh phải bỏ quần áo trên bờ, nhét bông vào hai lỗ mũi cho giảm bớt mùi khó chịu. Thế mà ông vẫn đi lại thăm khám, bốc thuốc chữa bệnh ròng rã hàng tháng trời. Đến khi cậu bé khỏi bệnh, không những ông không nhận một đồng thù lao nào mà còn cho gia đình cậu bé gạo, củi, dầu, đèn...

- **Mẹ Theresa**: Trong hơn 40 năm, bà chăm sóc người nghèo, bệnh tật, trẻ mồ côi, người hấp hối và lãnh đạo dòng Thừa Sai Bác Ái (Missionaries of Charity) phát triển khắp Ấn Độ và đến các quốc gia khác. Bà thực hiện bất cứ việc gì bà nghĩ là có thể xoa dịu “con khát” hòa bình, tình yêu và tiếng cười trên thế giới. Từ các việc làm của bà, mọi người đều nhận thấy được tình yêu thương không vị kỷ của vị nữ tu.

- Những người mẹ, người dì của hàng chục đứa con mồ côi ở **làng trẻ SOS Nghệ An** đã dành cả cuộc đời bên những đứa trẻ không máu mủ ruột rà nhưng họ thương yêu như rút ruột đẻ ra. Họ chia sẻ: *“Nhìn các con khôn lớn, có cuộc sống hạnh phúc, các mẹ mừng vui lắm. Đó là động lực để các mẹ tiếp tục cố gắng chăm sóc các trẻ nhỏ bất hạnh, trao lại nụ cười trên môi cho các bé”*. Làng trẻ em SOS Quy Nhơn hiện có 13 bà mẹ. Phần lớn họ là những phụ nữ ở các vùng quê trên địa bàn tỉnh, tuổi từ 30 đến 40, sức khỏe tốt, không có chồng và con, tự nguyện hi sinh phần đời còn lại cho trên dưới 10 đứa trẻ mồ côi. Họ có trách nhiệm chăm sóc, giáo dục trẻ, chuẩn bị các điều kiện để trẻ có thể hòa nhập, tự lập khi đến tuổi trưởng thành. Tựa như bao bà mẹ khác, họ còn là người tạo lập mối quan hệ tình cảm ruột thịt, đoàn kết giữa các thành viên trong gia đình, giữa các gia đình trong làng.

g. Sống có đam mê

- **Steve Jobs**, CEO của Apple là một người có đam mê mạnh mẽ với công nghệ máy tính. Hơn chục năm gầy dựng sự nghiệp, ít ai ngờ chính Steve Jobs từng bị Apple sa thải. Đam mê không cho phép ông nản lòng, rời khỏi Apple, ông vẫn kiên trì xây dựng lại sự nghiệp, tạo ra nhiều công nghệ đột phá, mới mẻ. Những danh ngôn của Steve Jobs: *“Đôi khi cuộc đời sẽ ném gạch vào đầu bạn. Đừng đánh mất niềm tin.”* (Steve Jobs). *“Chúng ta không có cơ hội làm quá nhiều điều, và mỗi thứ chúng ta làm đều phải thật sự tuyệt vời. Bởi vì đây là cuộc đời của chúng ta. Cuộc đời ngắn ngủi lắm, và rồi bạn chết, bạn biết chứ? Và chúng ta đều được lựa chọn để làm điều này với cuộc đời mình. Vì vậy điều ta làm nên thật tốt. Nên đáng giá.”*

- Đối với **Susan Boyle**, giọng ca thiên thần nước Anh, đam mê ca hát cho cô nghị lực sống. Susan được sinh ra khi mẹ cô đã 47 tuổi. Ca sinh nở khó khăn gây ảnh hưởng tới não vì thiếu oxy và thai nhi được chẩn đoán sẽ gặp khó khăn trong học tập sau này, cô hay bị bắt nạt ở trường và bị mọi người chế giễu vì vẻ xấu xí của mình. Trước những khó khăn của cuộc đời cô vẫn giữ vững niềm đam mê âm nhạc, với ca khúc *I Dreamed a dream*, giọng ca thiên thần của cô đã chạm vào trái tim hàng triệu khán giả.

- Nghệ sĩ ba lê nổi tiếng **Anna Pavlova** đã nuôi dưỡng đam mê nghệ thuật của mình đến những giây phút cuối đời. Trước khi trút hơi thở cuối cùng, bà yêu cầu người ta mặc cho bà bộ váy bà vẫn mặc khi biểu diễn vở Cái chết của con thiên nga. Vào đêm diễn ra buổi biểu diễn tiếp theo của bà trên sân khấu ở Hague, người ta để duy nhất một chiếc đèn chiếu tỏa ánh sáng xuống một điểm dành cho diễn viên ba lê để tưởng nhớ Anna Pavlova. Vòng tròn ánh sáng trông không như muốn nói lên rằng: Sân khấu ba lê thế giới đã chịu một mất mát lớn lao như thế nào khi phải vĩnh biệt nữ hoàng của nó.

- Sinh ra trong một gia đình nghèo ở thành phố Odense, cuộc sống nghèo khổ, không lúc nào có đủ bánh mì để ăn, đi học lại luôn bị bạn bè chê cười vì ngoại hình xấu, vượt qua tất cả với ước mơ trở thành nghệ sĩ, **Andecxen** đã lang thang lên thành phố Copenhagen đóng những vai kịch tầm thường, làm quét dọn. Cuối cùng, nghị lực và đam mê nghệ thuật đã giúp ông thành công. Những câu chuyện cổ tích của ông mãi tồn tại trong tâm trí độc giả, mang lại cho trẻ thơ niềm hạnh phúc, thấp lên những ước mơ đẹp => *Nghị lực và tình yêu nghệ thuật là những nhân tố để thành công.*

h. Sáng tạo, chủ động khắc phục khó khăn và nắm bắt cơ hội

- Nữ diễn viên nổi tiếng **Anna Pavlova**: Mỗi lần biểu diễn trên sân khấu là mỗi lần Anna Pavlova khổ sở vì đau chân, vì thế bà đã sửa giày của mình bằng cách đệm thêm một miếng da cứng vào đế giày đồng thời đệm phẳng cả bên trong lòng giày. Kiểu giày đó đã giúp giải phóng cảm giác đau đớn từ bàn chân và giúp bà thuận lợi hơn trong xử lý các động tác để phát huy sự sáng tạo trong biểu diễn.

- Thuở niên thiếu, **Picasso** là một họa sĩ vô danh, nghèo túng ở Paris. Đến lúc chỉ còn 15 đồng bạc, ông quyết định “đánh canh bạc cuối cùng”. Ông thuê sinh viên dạo các cửa hàng tranh và hỏi: *“Ở đây có bán tranh của Picasso không?”*. Chưa đầy một tháng tên tuổi của ông đã nổi tiếng khắp Paris, tranh của ông bán được và nổi tiếng từ đó => *Nếu không tự tạo cơ hội cho chính mình thì chẳng bao giờ ta có cơ hội cả.*

- Gần như không một anh bộ đội nào không biết đến **bếp Hoàng Cầm**. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ khi chỉ một lợn nhỏ cũng có thể bị phát hiện, đồng

nghĩa với những cuộc oanh kích dữ dội, đồng chí Hoàng Cầm đã sáng tạo ra chiếc búp không khói, vô hiệu hóa kỹ thuật quân sự của không quân Mỹ.

i. Lòng tự trọng

- Hội **World Cup năm 2002 tổ chức tại Hàn Quốc và Nhật Bản**, rất nhiều người hâm mộ từ Châu Âu sang Nhật xem bóng đá. Trong các sân vận động, sau khi trận đấu kết thúc, người xem ra về, nhưng người Nhật nán lại nhặt các vỏ đồ hộp, chai, lọ, rác vứt rải rác trong sân vận động, để mang ra thùng rác bên ngoài. Nhiều người hâm mộ Tây thấy xấu hổ, cũng quay lại, học người Nhật, nhặt các vỏ chai lọ, đồ hộp, bao giấy mà mình vứt lại, mang ra thùng rác. Ý thức công cộng của người Nhật quả là đáng khâm phục.

j. Tinh thần đoàn kết

- Trong thảm họa sóng thần năm 2012, **người dân Nhật** vẫn bình tĩnh, ứng phó, người dân bình tĩnh đứng xếp hàng nhận viện trợ, không có nạn hôi của xảy ra, các cửa hàng giảm giá bán để giúp đỡ đồng bào. Tinh thần đoàn kết cao độ, sự nhận thức sâu sắc mối quan hệ giữa các nhân và tập thể đã giúp người Nhật đứng dậy từ thảm họa, được cả thế giới khâm phục.

- Khi **máy bay MH370** của Malaysia gặp nạn, phía Việt Nam ngay lập tức đã có những hành động cứu trợ: Việt Nam đã sử dụng 3 máy bay vận tải AN26, 2 máy bay tuần thám CASA C-212, 1 thủy phi cơ, 3 trực thăng, 7 tàu tham gia tìm kiếm và một số tàu máy bay hậu cần sẵn sàng cho tình huống xấu. Tàu của Việt Nam gồm tàu của hải quân và cảnh sát biển tham gia tìm kiếm. Sự kiện này tiêu biểu cho tình đoàn kết, hữu nghị giữa các quốc gia trên thế giới, đồng thời thể hiện truyền thống “*Thương người như thể thương thân*” tốt đẹp của dân tộc Việt Nam.

k. Sách và cuộc sống

- **Book Box** (*Chiếc hộp sách*) là tên một phong trào ý nghĩa do các bạn trẻ Việt Nam tổ chức, những chiếc hộp sách sẽ được đặt ở nơi công cộng và mọi người có thể đến đó đọc sách miễn phí, mọi người cũng có thể mang sách về nhà với điều kiện để một cuốn sách khác vào thế chỗ ở Hành động ý nghĩa, thiết thực, mang sách đến mọi người, phát huy tinh thần nhân ái, sẻ chia của cộng đồng.

- **Ông Phạm Thế Cường** (Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh) là chủ thư viện tư nhân phục vụ cộng đồng miễn phí. Là một người đam mê sách, ông đã dày công sưu tầm rất nhiều đầu sách bỏ ích phục vụ mọi người, đặc biệt là các em nhỏ. Ngoài ra, thư viện của ông còn tổ chức các chuyên đề văn học để những người yêu thích văn chương có thể chia sẻ đam mê của mình.

- **Đỗ Phủ**, nhà thơ được mệnh danh là Thánh thi của Trung Quốc từng quan niệm “*Đọc nát vạn quyển sách, hạ bút như có thần*”. Sách có vai trò vô cùng to lớn đến việc mở mang đầu óc, trau dồi tình cảm của mỗi người, giúp cho người nghệ sĩ có thể sáng tạo ra những tác phẩm bất hủ.

- **Maxim Gorki**, “*cánh chim báo bão của cách mạng Nga*”, cây đại thụ của nền văn học Xô viết, là một người ham mê đọc sách. Tuổi trẻ cơ cực, Maxim Gorki phải tự trau dồi kiến thức qua những cuốn sách quý báu mà ông có được.

l. Tinh thần ham học hỏi

- **Darwin** là một nhà bác học nổi tiếng, khi về già vẫn chăm chỉ đọc sách trau dồi kiến thức. Con gái ông thấy lạ, thắc mắc tại sao cha đã lớn tuổi mà vẫn chăm chỉ học tập, ông trả lời: *“Bác học không có nghĩa là ngừng học”*.

- **Cụ Huỳnh Thúc Kháng** sinh năm Bính Tí (1876) huyện Tiên Phước Tỉnh Quảng Nam. Cụ là người học rất giỏi, đã hai lần đỗ thủ khoa trong các kỳ thi Hương và thi Hội. Cụ còn là người rất ham học, lúc nào cũng đọc sách tìm tòi cái mới, cái hay của sách vở, khám phá cái vô cùng của kiến thức. Trong thời gian bị đày đi Côn Đảo cụ đã tự học tiếng Pháp. Với cuốn từ điển Pháp dày khoảng 1800 trang cụ đã kiên trì học thuộc sau các buổi lao động khổ sai hằng ngày. Cụ là tấm gương tiêu biểu cho tinh thần hiếu học của người Quảng và soi rọi cho thế hệ thanh niên đời sau.

- **Giáo sư Ngô Bảo Châu**, nhà toán học xuất sắc đã giải được bỏ đề Langlands và giành được huy chương Field danh giá, đã bỏ ra rất nhiều tâm huyết nghiên cứu, trau dồi để theo đuổi đam mê toán học của mình. Ông cho rằng: *“Đến một lúc nào đó, bạn làm toán vì bạn thích chứ không phải để chứng tỏ một cái gì nữa”*

- **Cụ Hoàng Ân**, quê Bắc Giang, 74 tuổi vẫn thi vào viện Đại học Mở Hà Nội. Cụ cũng cho biết học luật với mục đích chính là giúp bà con ở quê đấu tranh bảo vệ quyền lợi của người nông dân, hiểu luật để giúp những người nông dân nghèo đấu tranh đòi quyền lợi hợp pháp khi bị xâm phạm.

m. Lí tưởng của giới trẻ

- **Remi Camus**, chàng trai người Pháp, đã bơi dọc sông Mê Kông tổng chiều dài 4400 km để truyền tới thế giới thông điệp mạnh mẽ về việc bảo vệ nguồn nước sạch.

- **Nguyễn Trần Hoàng Việt**, anh chàng sinh viên năm 4 ngành ngoại thương ĐH Hoa Sen - đã tạo ra Cây Tri Thức, một giá sách công cộng đặt ở sảnh trường đại học để mọi người có thể cùng nhau chia sẻ đam mê đọc sách. Việt mong mỗi không chỉ chia sẻ tri thức với bạn bè. Cháy bỏng hơn, Việt muốn tập tành xây dựng một cộng đồng sống tử tế, trung thực, trân trọng khi nhận và tự nguyện cho đi.

- **Ca sĩ Thái Thùy Linh** nổi tiếng với chương trình Mang âm nhạc đến bệnh viện, hội tụ nhiều nghệ sĩ nổi tiếng tham gia đến các bệnh viện để phục vụ văn nghệ và quyên góp từ thiện cho các bệnh nhân khó khăn.

n. Tinh thần trách nhiệm và thói vô trách nhiệm

- Trước việc 6700 cây xanh bị chặt hạ, những **người dân Hà Nội** đã phát động chiến dịch cây, buộc những chiếc nơ vàng lên thân cây để thể hiện trách nhiệm của công dân đối với môi trường sống.

- Trước việc chuẩn bị xây cáp treo ở **Sơn Đoòng**, hang động lớn nhất thế giới, khiến cảnh quan nơi đây có nguy cơ bị hủy hoại, cư dân mạng Việt Nam đã lập ra chiến dịch bảo vệ hang Sơn Đoòng, tuyên truyền tới mọi người giá trị của Sơn Đoòng và kêu gọi mọi người bảo vệ thắng cảnh vô giá ấy.

- Dù lỗ của thanh sắt đã bị nứt, nhưng nhóm công nhân trong công trường thi công **nhà ga Metro Hà Nội** vẫn cho cẩu móc vào để di chuyển dẫn đến sự cố cọc sắt dài 9m nặng hơn 600 kg rơi xuống đường. Sự vô trách nhiệm trong thi công công trình gây nguy hiểm cho mọi người xung quanh.

- Nhiều vụ tai nạn giao thông thảm khốc xảy ra do tài xế ngủ gục, hoặc cố tình phóng nhanh vượt ẩu vi phạm luật giao thông. Sự vô trách nhiệm có thể dẫn đến những hậu quả nghiêm trọng, gây ra đau thương, mất mát cho mọi người.

0. Cho và nhận

- **Anh Trần Phước Hòa** ở quận Bình Tân là người đã xây dựng hệ thống quán cơm chay giá 5000 đồng để giúp đỡ những người gặp hoàn cảnh khó khăn. *“Việc quan sát bà con đến ăn ở quán, hỏi họ dăm ba câu đã thành thói quen của tôi. Tôi cảm thấy ấm lòng mình khi họ được no bụng”*. (Theo tuoitre)

- Một hình ảnh đặc trưng cho sự nhân ái của người Sài Gòn chính là những bình trà đá miễn phí đặt ở vỉa hè. Hành động giản đơn nhưng ấm áp tình người, làm nên hình ảnh một Sài Gòn nhân hậu, thân thiện, hiếu khách.

- Từ nhiều năm nay màu áo xanh tình nguyện của các bạn sinh viên trong mùa thi tuyển sinh Đại học, Cao đẳng dường như đã trở nên quen thuộc với mọi người. Nhắc đến áo xanh là nhắc đến sự quan tâm, sẻ chia và nhiệt huyết đến quên mình vì cộng đồng. Không ngại khó khăn, vất vả, dưới cái nắng nóng oi ả của mùa hè, các chiến sĩ tiếp sức mùa thi đã có mặt ở tất các điểm thi được phân công để giúp đỡ thí sinh và phụ huynh. Do được chuẩn bị chu đáo từ trước, các chiến sĩ tình nguyện khá thuận lợi khi tư vấn về nhà trọ giá rẻ, nhà trọ miễn phí, hướng dẫn về địa điểm thi, lộ trình các tuyến xe buýt... Đặc biệt có bạn còn sẵn sàng cho thí sinh và người nhà ở cùng với mình đồng thời tình nguyện đưa đón thí sinh trong những ngày thi.

p. Lòng yêu nước

- Báo Tuổi trẻ từ năm 2011 đã phát động **phong trào “Góp đá xây Trường Sa”**, kêu gọi nhân dân cả nước cùng chung tay góp sức để xây dựng biển đảo quê hương. Đây là một chương trình ý nghĩa, thiết thực, khơi dậy lòng yêu nước và tinh thần trách nhiệm trong mỗi cá nhân.

- Khoảng 800 **học sinh khối 12 trường THPT Lê Quý Đôn** (TP Biên Hòa - Đồng Nai) đã cùng nhau xếp hình bản đồ Việt Nam với đầy đủ hai quần đảo Trường Sa - Hoàng Sa trong buổi lễ chào cờ đặc biệt diễn ra sáng ngày 12/5/2014. Trong khoảnh khắc thiêng liêng này, tất cả học sinh cùng đặt tay lên ngực trái và hát vang bài Quốc ca hào hùng. Hành động ý nghĩa của thầy trò trường Lê Quý Đôn nhằm góp tiếng nói phản đối hành động Trung Quốc hạ đặt giàn khoan trái phép vào vùng biển Việt Nam. Hình ảnh làm xúc động đông đảo người xem, góp tiếng nói về chủ quyền biển đảo quê hương, tình yêu nước và lòng tự hào dân tộc.